O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
rektori ________ F.U. Sattarov
2024-yil "30" 08 ________

PRAGMALINGVISTIKA

Magistratura bo‘limi 1-kurs uchun

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	70110901 – Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)

Termiz - 2024

Fan / modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
PLT106	2024-2025	1	4
Fan / modul turi	**Ta'lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Tanlov	Ingliz, O'zbek		3

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Pragmalingvistika	48	72	120

2

I. Fanning mazmuni:

Fanni o'qitishdan maqsad– Fanning asosiy maqsadi magistratura talabalarining lisoniy imkoniyatlarning nutqiy voqelanishida vaziyat va shaxs omili masalalarini tadqiq qiluvchi hamda ona tilidan foydalanish samaradorligini oshirishning nazariy masalalari yuzasidan bahs qiluvchi pragmalingvistika muammolari haqida bilim olishlariga erishish.

Fanning vazifasi – Asosiy maqsaddan kelib chiqqan holda fanning asosiy vazifalari sirasida quyidagilar alohida ajralib turadi:

- pragmalingvistika haqida nazariy ma'lumot berish;
- diskurs haqida nazariy ma'lumot berish;
- nutq vaziyati haqida nazariy ma'lumot berish;
- nutqda inson omili haqida nazariy ma'lumot berish.

II. Asosiy nazariy qism (ma`ruza mashg`ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

№	Mavzular	Ma'ruza	Amaliy	seminar
	I-semestr uchun			
1.	**Tilni paradigmalar asosida o'rganish muammolari.** Paradigma tushunchasi haqida. Tilni paradigmalar asosida o'rganish muammolari. Til va faoliyat tushunchalarining o'zaro bog'liqligi. Antropotsentrik paradigma haqida.	2	2	-
2.	**Zamonaviy tilshunoslikda fanlararo integratsiya.** Tilshunoslikda inson omili. Zamonaviy tilshunoslik muammolari. Kommunikativ tilshunoslik. psixolingvistika, sotsiolingvistika, kognitiv tilshunoslik, etnolingvistika,, neyrolingvistika, paralingvistika, lingvokulturologiya.	2	2	-
3.	**Pragmalingvistika tilshunoslikning mustaqil sohasi sifatida.** Kommunikatsiya, pragmatika, konsepsiya, funksional pragmalingvistika, yashirin pragmalingvistika.	2	2	-
4.	**Pragmatika va semiotik jarayon.** Ch.Pirs va semiotika. F.Sossyur ta'limoti. Semiozis tarkibi	2	2	-
5.	**Pragmalingvistika fani, uning obekti va predmeti.** Til va faoliyat tushunchalarining o'zaro bog'liqligi. Lingvistik pragmatikaning tadqiqot obekti va predmeti.	2	2	-
6.	**Til tizimi va nutqiy faoliyat.** Til va nutq. Til va nutqning vazifalari. Til va tafakkur.	2	2	-
7.	**Muloqot sistemasi va uning xususiyatlari haqida.** Muloqot strukturasi. Muloqot sistemasi. Kommunikativ mazmun. Informativ mazmun. Yaxlitlik va tugallanganlik. Uning geterogen sistema ekanligi. Shaxs unsuri. Vaziyat unsuri. Lisoniy unsur. Sistemadagi unsurlarning muvofiqlashuvi.	2	2	-
8.	**Diskurs va baholash faoliyati.** Baho tushunchasi va uning mohiyati. Baho va diskurs munosabati. Diskurs strukturasi.	2	2	-
9.	**Kommunikativ maqsad va baho.** Kommunikativ intensiya (maqsad, mo'ljal, niyat) tushunchasi va uning mohiyati. Kommunikativ intensiya va baho munosabati. Nutq maqsadi va pragmatik ta'sir.	2	2	-
10.	**Kommunikativ strategiya va taktika.** Kommunikativ strategiya va taktika tushunchalari haqida. Kommunikativ maqsad va kommunikativ strategiya. Kommunikativ strategiya va muloqot vaziyati.	2	2	-
11.	**Lingvistik pragmatikaning tilshunoslikdagi boshqa sohalar bilan aloqasi.** Lingvistik pragmatikaning o'rganilish tarixi.	2	2	-
12.	**Lingvistik falsafa konsepsiyasi.** Pragmatika tushunchasi. Pragmalingvistika yo'nalishlari.	2	2	-
	Jami	**24**	**24**	**0**

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Kelgusi kasbiy faoliyatlarida kasbga yo'naltirilgan ingliz tiliga oid bilimlardan foydalanish ko'nikma va malakalarini shakllantirish. Magistratura talabalarining Pragmalingvistika bo'yicha og'zaki va yozma nutq malakalarini takomillashtirish. Pragmalingvistika umumkasbiy ta'lim fani hisoblanib, inglizzabon xalqlarning tili, madaniyati va millatlararo madaniy aloqalarni o'rganish va o'rgatish jarayoni bilan bog'liq. Talabalarning Pragmalingvistika fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning

ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muh'im ahamiyatga yegadir.

Fanni o'zlashtirishda nashr yetilgan darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, lug'atlar, tarqatma materiallar, audio va video vositalar, elektron materiallar va boshqa ko'rgazmali qurollardan foydalaniladi. Amaliy mashg'ulotlarni tashkil yetish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan tavsiya va ko'rsatmalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy seminar mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliyotda qo'llash orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustah'kamlashga yerishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop yetish orqali talabalar bilimini oshirish, mavzular bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

t/r	Mustaqil ta'lim mavzulari	Berilgan topshiriqlar	Hajmi (soatda)
1	Sotsiopragmatik va etno-sotsiopragmatik tahlil asoslari. Nazariy manbalar obzori va matn tahlili	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
2	So'z turkumlarining pragmatik xususiyatlari. Olmosh, undov, modal va taqlidiy va yordamchi so'zlarning pragmatik xususiyatlari.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
3	Abdulla Qodiriy "O'tkan kunlar" romani tiliga pragmatik tavsif.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
4	Abdulla Qahhorning "O'g'ri" "Bemor" hikoyalarining pragmatik tahlili.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
5	Tohir Malik "SHaytanat" romanidan olingan parchaning pragmatik tahlili.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
6	SHukur Xolmirzaev asarlarining pragmatik tahlili.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berish-ga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
7	Tog'ay Murodning «Otamdan qolgan dalalar» romanining pragmatik tahlili.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berish-ga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
8	Tilni paradigmalar asosida o'rganish muammolari.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
9	Zamonaviy tilshunoslikda fanlararo integratsiya.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
10	Pragmalingvistika tilshunoslikning mustaqil sohasi sifatida.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
11	Pragmatika va semiotik jarayon.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'za-ki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3

12	Pragmalingvistika fani, uning obekti va predmeti.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
13	Semantika va pragmatika munosabati.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
14	Pragmatik pressupozitsiya hodisasi.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
15	Til tizimi va nutqiy faoliyat.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
16	Muloqot sistemasi va uning xususiyatlari haqida.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
17	Diskurs haqida.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
18	Diskurs va baholash faoliyati.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
19	Diskurs strukturasi.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
20	Kommunikativ maqsad va baho.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
21	Kommunikativ strategiya va taktika.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
22	Nutq vaziyati.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
23	Nutqda shaxs omili.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
24	Nutqiy aktning nazariy muammolari.	Adabiyotlarni konspekt lashtirish. Faktik misollarni tahlil qilish. Savollarga og'zaki javob berishga tayyorlanish. Ayrim asos manbalarning nusxasini taqdim etish	3
Jami			**72**

Mustaqil ish «**Pragmalingvistika**» kursini o'qitish va o'rganishning mustaqil va ijodiy xarakterdagi ilmiy-amaliy ko'rinishi hisoblanadi. Unda ushbu fanning ayrim munozarali masalalari tizimli o'rganiladi. Mustaqil ishni magistrantlar o'qituvchi rahbarligida mustaqil bajaradilar. Ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda o'zlash-tirilgan bilimlar ko'rsatilgan maxsus ilmiy va normativ adabiyotlarni mustaqil o'rganish orqali mustahkamlanadi. Mustaqil ishni bajarish jarayonida talaba mustaqil fikrlash, qiyoslash, tahlil qilish, u yoki bu topshiriqlarni mustaqil bajara olish, tegishli savollarga aniq javob topish ko'nikma va malakasiga ega bo'ladi.

	Mustaqil ishni nazorat qilganda magistrant bilan individual ishlashga sharoit yaratiladi. Har bir magistrantning faolligini oshirishga da'vat qiluvchi topshiriqlar beriladi. Magistrant bajargan topshiriqlarni nazorat qilishga imkon tug'iladi. Mashg'ulotning bu turi va shakli magistrant bilimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Mustaqil ish ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar bir qatorda tizimli olib boriladi. Bu davrda talaba mazkur kurs bo'yicha tegishli tizimli bilimga ega bo'ladi. Magistrant har bir mustaqil ishda bajaradigan vazifasini aniq biladi. Mustaqil ish auditoriyada, kutubxonada, uyda mustaqil ravishda amalga oshiriladi. Har bir magistrant rejada ko'rsatilgan mustaqil ishni to'liq bajarishi shart. Mustaqil ishni baholashda talabaning barcha faoliyati inobatga olinadi va Oliy o'quv yurtlari talabalari bilimini baholash bo'yicha mavjud nizomga amal qilinadi. Baholashda talaba mustaqil ishlari sirasiga kiruvchi talablarga tayaniiladi. **«Pragmatik lingvistika»** fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi 127 ta katta mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.
3	**VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalari)** Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan. Xususan, ma'ruza darslarida zamonaviy kompьyuter texnologiyalaridan, seminar mashg'ulotlarida esa "Aqliy hujum", "Guruhli fikrlash", "Tarozi", "Bumerang" kabi pedagogik texnologiyalaridan foydalaniladi. • tilni madaniyat bilan o'zaro bog'liqlikda o'rganish, nutq modullari (tinglab tushunish, gapirish, o'qish, yozuv), tili o'rganilayotgan xalqning axloqiy me'yorlarini; ilmiy va sohaga oid konferensiya, davra suhbatlari, munozara (jonli yoki vositali) larda muloqotni boshlash, olib borish va yakunlay bilish to'g'risida tasavvur va bilimga ega bo'lishi; • respublika, ta'lim muassasalriaro ilmiy anjuman va seminarlarda so'zga chiqish maqsadida notiqlik san'ati; ilmiy tadqiqot ishini yozish; ilmiy axborotni izlab topib, interpretatsiya qila bilish; saralangan axborotni matnlarda umumlashtirish, kengaytirish va toraytirish; tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirish; lisoniy vositalarni tahlil qilish, qiyoslash, sintez va baholash maqsadida refleksiv ko'nikmalarni; chet tilini amaliyotda, ilmiy tadqiqot va loyihalashtirish faoliyatda qo'llash bilan bog'liq bo'lgan kasbiy ko'nikmalariga ega bo'lishi; • turli janrdagi ilmiy matnlarning strukturasini, mazmunini tahlil qilish; ilmiy soha va madaniyatlararo muloqotning barcha jabhalarida til sohiblariga adekvat ravishda turli janr va uslubdagi matnlarni tushunish, tahlil etish va tuzish; og'zaki va yozma matnlarni tushunish va tuzish strategiyalarini, hamda kasbiy faoliyatda muloqotning perseptiv, interaktiv va informatsion taktikalarini egallash; bibliografik havolalarni, iqtiboslarni to'g'ri rasmiylashtira olishni malakalariga ega bo'lishi kerak;
4	**VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • portfolio tayyorlash, guruhli muzokaralar, • jamoa loyihalari, • juftliklar bo'lib topshiriqlarni bajarish, • yakka holda ma'lum mavzu bo'yicha prezentatsiyalar qilish, • davra suhbatlari o'tkazish, • diskussiya, • klaster, • bahs-munozara, • refleksiv usullar (tahlil, qiyoslash, sintez, baholash).
5	**VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Ilmiy faoliyat va kasbiy sohaning barcha turlarida chet til kommunikativ kompetensiyasiga (lingvistik, ijtimoiy-lingvistik, diskursiv, strategik, ijtimoiy-madaniy, o'quv-kognitiv) ega bo'lish; qasbga oid turli matnlarni tahrir qilish yoki yaratish; chet tilini o'qitishda milliy va xorijiy metodik meros yutuqlaridan, zamonaviy metodik yo'nalishlar va konseptsiyalardan kasbiy faoliyat doirasida foydalanish; kasbiy va o'quv-uslubiy maqsadda axborot manba'lari bilan ishlash; chet tili bo'yicha mavzularni bilish va egallagan axborotni amaliyotda qo'llashni; ilmiy va sohaga oid konferensiya, davra suhbatlari, munozara (jonli yoki vositali) larda muloqotni boshlash, olib borish va yakunlay bilish fikrlarni aniq ifodalagan holda muhokamalarda faol qatnasha olish; sohaga oid mavzular bo'yicha prezentatsiya va ma'ruzalar qila olish; barcha turdagi ilmiy va tanqidiy insholarni yoza olish; sohaga oid va oid bo'lmagan adabiyotlar (maqolalar, kitoblar, malakaviy ish) tahlillarini yoza olish hamda fan bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish va topshirish.
6	**Asosiy adabiyotlar** **VIII. Asosiy adabiyotlar:** 1. Safarov Sh. Pragmalingvistika. –Toshkent: O'zME, 2008. 2. Pardayev Z. Pragmatik lingvistika. – Samarqand, 2013. -108 b. **Qo'shimcha adabiyotlar** 1. Mirziyoyev Sh. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri. – Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 b. 2. Maslova A.Yu.Vvedenie v pragmalingvistiku. – M., 2010. 3. Safarov Sh., Toirova G. Nutqning etnosotsiopragmatik tahlili asoslari. – Samarqand, 2007. **Elektron-axborot manbalari:** www.edu.uz www.ziyonet.uz- O'zbekiston respublikasi ta'lim portal https://www.thoughtco.com/stylistics-language-studies-1692000 https://www.lancaster.ac.uk/fass/projects/stylistics/introduction/history.htm www.durov.com/stylistics.doc

	www.superlinguist.com/index.php?option. http://www.bbc.co.uk http://www.britishcouncil.org http://www.bbc.co.uk/learningenglish/features/pronunciation http://www.rachelsenglish.com
7	Fan dasturi Termiz iqtisodiyot va servis universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va Kengashining 2024-yil 29 -avgustdagi 1 -sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8	**Fan/modul uchun mas'ullar:** Madiyeva M.Y. Dotsent v.b., filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
9	**Taqrizchilar:** O'.Xudoynazarova – TerDU, Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) N.A.Aliboyeva – TerDU, ingliz tili o`qitish metodikasi kafedrasi dotsent v.b., Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
10	**O'quv ishlari bo`yicha prorektor** **A.Esanov** **Xorijiy til va adabiyoti kafedrasi mudiri** **O. Uralova**